

DE NOORD-BRABANDER.

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS

Voor de Stad, f12-
Franco per post, s 14-.

BICERE VERUM QUID VETAT?

Hocayda.

ADVERTENTIEN.

15 cent de regel
Behalve 35 cents regel.

(Verschijnt driemaal ter week: Maandag, Donderdag en Zaterdag)

DE GEDEPUTEERDE STATEN DER PROVINCIE NOORD-BRABAND, brengen bij deze ter kennis van die het aangaat, dat bij hunne dispositie van heden, naar aanleiding van Art 1, van Zijner Majesteits Besluit van den 2. Januarij 1842, No. 61, de Heer H. DE WYS, Lid hunner Vergadering, is benoemd geworden, tot het bekleeden van het Voorzitterschap bij de Provinciale Commissie van Onderwijs.

's Hertogenbosch, den 25 Maart, 1842.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
B^o. VAN DEN BOGAERDE.
Ter Ordonnantie van denzelfden,
F. X. VERHEYEN.

KERKELIJKE STAAT.

Men schrijft uit Rome den 14 Maart:

Gisteren is de Zweedsche graaf Palix in zijne woning door roovers aangevallen en vermoord. Deze gebeurtenis, welke in een eenzaam paleis der stad Malta plaats had, waarin zich op dat oogenblik zelfs Prins Leopold van Beijeren bevond, heeft door de geheele stad eene algemeene schrik veroorzaakt. De graaf, die tot eene der achtingswaardigste familien van Zweden behoort, was met verscheidene diplomatische zendingen belast geweest. Daar hij een bijzonder liefhebber van verzamelingen van oudheden was, had hij met dit enkele doel in Griekenland, in Egypte, en in het Oosten gereisd; hij leefde hier sedert eene reeks van jaren, afgezonderd van de wereld, en bezig aan het in orde brengen en beschrijven zijner verzameling waarvan de waarde waarschijnlijk den moordenaar uitgelokt heeft, om den 88 jarigen grijsaard het leven te benemen.

-- Een courier, dezer dagen met dépêches uit Lissabon aangekomen, is gisteren weder derwaarts vertrokken. Behalve de instructien voor Mgr. Capaccini, heeft hij ook de gouden roos, die door den H. Vader op den Zondag van Lactare voor een of ander katholijk vorst gewijd is, medegenomen.

TURKIJE.

De Grieksche Ambassadeur Mamocordato is in de hoofdstad aangekomen, waar hij met alle aan zijnen rang verschuldigde eerbewijzingen ontvangen is. Hij heeft orde om de tusschenkomst der Engelsche, Fransche, en Russische gezanten ten gunste van Griekenland in te roepen.

-- Er heeft eene conferentie plaats gehad tusschen den Reis-affendie, en de Europeesche gezanten, welke na twee uren geduurd te hebben, tot geen resultaat geleid heeft. Men weet, dat men zich uitsluitend over de zaken van den Libanon heeft bezig gehouden. -- Het Turksch gouvernement had zich bereid verklaard eenen anderen, maar Turkschen gouverneur te benoemen; edoch de vertegenwoordigers der Europeesche Mogendheden, hadden daartegen geprotesteerd.

-- De tijdingen van Syrië zijn ongunstig. De Brusen hebben de Maroniten op nieuw aangevallen.

Verbitterd over de twijfelachtige handelwijze der Engelsche agenten, waardoor zij zich bedrogen achteten, hebben zij in den Libanon allen aangevallen die zij christenen noemen, maar vooral de Engelschen. Zij hebben hunne woede het eerst op de Engelsche en Amerikaasche zendelingen uitgeoefend, hunne instellingen verwoest, de huizen omver getrokken, waarin men scholen geopend had; de kloosters der Maronieten geplunderd; en de handschriften die zij er vonden verbrand. In een woord de burgeroorlog is met al zijne uitspattingen op nieuw in den Libanon uitgebroken.

DUITSCHLAND.

Z. M. de Koning van Pruisen wil, zegt men, in de maand Augustus het prinsdom Neuchatel bezoeken.

Z. B. de Hertog van Nassau is van Berlijn naar Wiesbaden teruggekeerd.

-- Men zegt dat de kosten der feestviering van het vijf en twintigjarig huwelijk HH. MM. den Keizer en de Keizerin van Rusland een miljoen roebels zullen bedragen, en dat, behalve de Koning van Pruisen, verscheiden andere Duitse Vorsten tot bijwooning dier plegtigheid zijn uitgenoodigd.

ENGELAND.

De eerwaarde R. W. Sibthorp heeft ter oprigting eener groote Katholieke Kapel te Nottingham voor 2000 pond ingeschreven.

-- Uit de dagbladen van New-York blijkt, dat de politieke toestand van Jamaica zeer ongunstig, en een opstand onvermijdelijk was.

-- Te Jamaica heeft de Zwarte bevolking de troepen van H. M. de Koningin Victoria in geregelde slagorde verslagen, en den gouverneur en den opperkommandant op de vlugt verjaagd.

(Morning Herald.)

-- LONDEN 25 Maart. In de zitting van de kamer der gemeenten van den 23 Maart heeft de Heer Ward eene petitie tegen de belasting op de inkomsten aangeboden. De President heeft herinnerd dat geene petitie kan aangenomen worden tegen eene belasting die aan het onderzoek der kamer, in comité vergaderd, is onderworpen.

-- De discussie van de bill is weder begonnen. Een groot getal redenaars hebben daaraan deel genomen. Twee leden hebben achtereenvolgend het uitstel van het wetsontwerp voorgesteld, de kamer is tweemaal tot eene verdeling overgegaan, te midden eener buitengewone opschudding, echter zijn deze twee voorstellen van de hand gewezen, de eerste keer met eene meerderheid van 290 tegen 87 stemmen en de tweede keer met eene meerderheid van 225 tegen 41 stemmen.

Op het voorstel van Sir Robert Peel, heeft de kamer hare volgende bijeenkomst bepaald op maandag den 4 April op welken dag de discussie zal hervat worden.

-- De Glasgow Chronicle verhaalt het verschrikkelijk ongeluk hetwelk eene der beste stoomschepen van de Engelsche Marine is overkomen. Toen de Stoomboot de *Télégraphe* voorbij Greenock kwam,

omstreeks vier mijlen van Hellensburgh, had er een slag plaats die zeer veel overeenkomst had met het losbranden van eene batterij geschut; en waardoor verscheidene personen, die op de kade wandelden, zeer verschrikten. Te midden eener dikke rook ontdekte men weldra dat het de Stoomboot de *Télégraphe* was wiens ketel was gesprongen. Het schip werd aan stukken geslagen. Twee boegseerders kwamen de ekwipaasje te hulp, en toen men in het midden van dit tooneel van verwoesting nader bij kwam, telde men 19 dooden, waaronder de kapitein en een matroos en 30 gewonden. Men schrijft dit ongeval aan eenige kleppen der machine toe.

SPANJE.

De bladen van Madrid melden den dood van Mgr. den Bisschop van Santander. -- Ter oorzaak der vervolgingen, verbanningen en verschillen, welke tusschen het gouvernement en den Heiligen stoel bestaan, zijn het grootste gedeelte der diocessen van hunne herders beroofd. Onder zulke omstandigheden is de dood van eenen Bisschop een groot verlies voor Spanje.

-- MADRID 19 Maart. Het schijnt dat een groot aantal van gedeputeerden besloten heeft, de voordragt des ministers van Justitie over de regeling der betrekkingen der geestelijkheid en kerk van Spanje met den Heiligen Stoel, dit jaar niet in overweging te nemen. Zoo draagt dan nu reeds de zendbrief des Heiligen Vaders goede vruchten! Het Spaansch bewind ziet zich afschrikt; en stelt thans uit, wat wij hopen, dat zij later zal vergeten te hervatten.

-- Tijdingen uit de Philippinen melden dat men het hoofd der oproerlingen van Manilla, Apolinario de la Cruz, met nog 3 andere de doodstraf had doen ondergaan. Maar dit schijnt de bevolking niet tot bedaren te hebben kunnen brengen.

-- Men leest in den *Correo Nacional* over de apostolische brieven van den 22 Februarij, dat zij bij het publiek van Madrid gekend zijn, met gretigheid gelezen, en in ontelbare copien van hand tot hand overgegeven, overal met geestdrift en den prikkel, dien het verbod en het geheim gewoond zijn op te wekken, verspreid worden. Op de vraag: » hebt gij de [breve gelezen? wordt door niemand meer ontkennend geantwoord: » het komt ons derhalve voor dat de partij der vrije discussie en het gouvernement der publiciteit zich niet verbitteren kunnen, zoo wij ons met de nieuwe allocutie van Z. H. bezig houden.

Vervolgens geeft dat blad eene analyse der Apostolische brieven, en neemt daaruit gelegenheid om het gouvernement vinnig aan te vallen; terwijl hetzelfde het bestuur des lands tusschen een dilemma plaats, waaruit het zich niet zal weten te redden: » de regering, zoo zegt het, veroorzaakt en beaamt het Schisma, en in dit geval zijn hare inzichten goddeloos; of wel zij bedoelt die niet; en dan mag hare handelwijze uitziinnig genoemd worden.

-- MADRID 20 Maart. Het budget der onvrijheden is aan de raadsheren en gedeputeerden voor

gesfeld geworden. De geheele som der ontvangsten bedraagt 871,730,641 realen, dat is 46,285,363 realen meer dan het vorige jaar. Men geloof algemeen dat deze berekening eenigzins vergroot is.

PORTUGAL.

Men verneemt uit Lissabon, dat Mgr. Capocini gezant van den Heiligen Stoel, moedig de waardigheid zijns karakters, en de grootheid zijner zending draagt. Hij vraagt, dat het gouvernement alle bisschoppen zal erkennen, welke tijdens Don Miguel benoemd zijn; en heeft geweigerd eene deputatie te ontvangen, welke door den daken en het kapittel van Lissabon waren afgezonden om hem te complimenteeren. Hij heeft zijne weigering daarop gegrond, dat de Heilige Stoel hunne officieele positie niet had bevestigd.

FRANKRIJK.

Vijf en dertig van de notabelste inwoners der stad Boulay hebben geprotesteerd tegen het monopolie der universiteit, in eene petitie, waarin zij de vrijheid van het onderwijs vragen. Eene dergelijke verschijning bereidt zich te Nancy, waar de petitie reeds talrijke onderteekenaars telt.

-- PARIJS 26 Maart. De stad Marseille heeft op hare beurt tegen de uitstelling der wetten op de Suiker geprotesteerd.

De dagbladen van Bordeaux van den 24, bevatten het adres aan den raad der ministers en de petitie aan de kamer der gedeputeerden, over de Suikerkwesie welke door den Handel van Bordeaux geteekend zijn. De commissie heeft tot hare gevolmagtigden te Parijs verkoren; de Heeren C. Lopès Dubec en St. Bertin.

De Handel van Nantes is den 24 bijeengekomen om twee gedelegeerden te verkiezen, die belast zullen worden om hare tegenstellingen tegen het uitstel der Suikerkwesie naar Parijs over te brengen.

-- PARIJS 26 en 27 Maart. De Koning heeft heden eene ordonnantie geteekend, waarbij de Heer Galos, directeur der kolonien, bij het ministerie der marine benoemd wordt, in plaats van den Heer Saint-Hilaire wien men zijne demissie heeft toegestaan.

BELGIE.

BRUSSEL 27 Maart.

Bij koninklijk besluit, gegeven te Laeken, den 26 Maart, is de militaire onderintendant Parijs, op half tractement gesteld.

-- In de zitting van den 25 Maart is eindelijk het proces over het complot ten einde geloopt. De jury heeft de beschuldigten Parijs, Joseph van der Smissen, Parent, en Mev. van der Smissen verklaard niet schuldig te zijn.

De Craven wordt verklaard pligtig te zijn aan het complot; maar art. 108 van het strafwetboek wordt tevens door de jury bevonden op hem toepasselijk te zijn.

Worden aan het complot schuldig verklaard de generaals van der Meer en van der Smissen; terwijl van Laethem en Verpraet verklaard worden schuldig te zijn aan aanwerving tot het complot.

Vervolgens heeft het hof zich verwijderd om te beraadslagen over de vraagpunten, welke door de jury slechts bij eene meerderheid van zeven tegen vijf stemmen waren opgelost. Het hof heeft verklaard zich met algemeene stemmen te vereenigen met de uitspraak der jury.

De beschuldigten binnen gelaten zijnde, worden Parijs, Joseph van der Smissen, Parent en Mev. van der Smissen in vrijheid gesteld, en verzocht zich te verwijderen. Maar Mev. van der Smissen opvliegende roept uit; *neen, nooit zal ik hem verlaten*, en werpt zich in de armen van haren man, den generaal v. d. Smissen.

Het hof verwijderd zich andermaal om de eischen van het openbaar ministerie in overweging te nemen.

Ten 7 ure verschijnt het hof, en de president veroordeelt met eene zichtbaar bewogene stem van der Meer, D. van der Smissen, van Laethem en Verpraet, ter dood.

De Craven wordt ingevolge art. 108 vrijgesproken van de straffen, die hij verdiend had door de feiten, waarvan hij schuldig verklaard was.

Mev. v. d. Smissen richt zich op, spreekt met veel kracht eenige verwarde woorden, terwijl haar echtgenoot zich alle moeite geeft om haar te bedaren.

Gedurende de geheele zitting van dien dag was er veel volks te been; maar men bemerkte niet het minste teeken van wanorde. Men had vele maatregelen uit voorzigtigheid genomen. Men had sterke detachementen van gendarmen te voet en te paard en politie beambten in het voorhof geplaatst, de meeste militaire posten waren verdubbeld, de guides geconsigneerd in hunne caserne; terwijl in de voor plaats van het Petits-Carnes twee stukken veldartillerie aangespannen en geladen stonden.

-- De vier ter dood veroordeelden, van der Meer, van der Smissen, Verpraeten van Laethem, zullen zich in oassatie voorzien.

NEDERLAND.

Bij besluit van den 24 Maart heeft Z. M. den Minister van Finantiën gemagtigd om krachtens de wet van den 27 December 1840, in verdere mindering van het daarbij vermelde kapitaal, te doen inschrijven in het tweede grootboek der nationale werkelijke schuld, rentende vijf ten honderd een kapitaal van 7 miljoen gulden met ingang van renten van af den 1 April 1842 ten name van den Minister van Finantiën.

2o. Om hetzelfde kapitaal te doen overschrijven op andere namen en om tot te gelden making van hetzelfde over te gaan, overeenkomstig het berigt van deelneming, hetgene door Z. M. is goedgekeurd en aan dat besluit was gehecht.

-- Uit Katwijk wordt aan de *Leidsche Courant* het volgende gemeld:

« In den vroegen ochtend van den 24sten dezer werd alhier, door visschers, te Scheveningen aangekomen, de noodlottige tijding aangebragt, dat door hen in zee, even in het gezigt van het land, ter hoogte van Scheveningen, eene bomschuit, de Katwijksche Maatschappij ter uitoefening van kust- en steurharingvisscherij toebehoorende, het onderste bovenliggende was ontdekt, zonder eenig of het minste spoor van de equipage.

« Bij nader onderzoek is het gebleken, dat het zoo even genoemde vaartuig inderdaad is de bomschuit No. 2, van voormelde Maatschappij, en gevoerd door den stuurman Cornelis van den Oever; door de aangewende pogingen is het mogen gelukken het vaartuig op te rigten en aan wal te brengen met de verschrikkelijke overtuiging, dat al de manschappen van deze visschersschuit, ten getale van 7 personen, door de zee zijn verzwolgen.

« Zoo zijn dan, door dit droevig ongeluk zes huisgezinnen van derzelver hoofden en verzorgers beroofd, terwijl de jongste der bemanning zoon van den omgekomen stuurman was; de overgeblevene weduwen en talrijke kinderen van de verongelukten door hevige smart overweldigd, zijn voor het oogenblik buiten staat, in al deszelfs omvang te beseffen, welke noodlottige gevolgen hun dit verlies voor de toekomst zal berokkenen, zoo niet edel denkende menschen vrienden zich vereenigen, om leniging en hulp aan deze beklagenswaardige overgeblevenen te verschaffen.

« Ofschoon het niet mogelijk is, met zekerheid te bepalen, wat als dadelijke oorzaak van deze ramp moet worden aangemerkt, zoo vermoedt men uit den staat waarin het vaartuig is gevonden, dat eene hevige hoos hetzelfde op het onverwachtst heeft overvallen.

« Onder toezigt van het plaatselijk bestuur, is eene commissie tot inzameling van liefdegiften ten behoeven van der verongelukten nagelatene betrekkingen zamengesteld.»

Mengelwerk.

Wij vonden onlangs in den *Univers* eenen belangrijke brief over het onderwijs, welke verscheidene bemerkingen behelst, die ook op onze toestand zeer toepasselijk zijn. Hoewel wij het gevoelen des schrijvers in meer dan een punt niet deelen kunnen, nemen wij denzelfden geheel over; uit de wrijving immers der gevoelens ontstaat de waarheid. Vooral vernemen wij echter dat de schrijver mist, met niet *algeheele vrijheid* van onderwijs te vragen; want zonder dit punt bestaat er geen waarborg, dat het onderwijs van het gouvernement niet eene eenzijdige rigting krijg. Wij stellen ons voor hierover later opzettelijk terug te komen.

Mijn Groot!

Daar de laatste woordenwisseling voor de tribune tusschen den Heer de Tracy en de minister van het openbaar onderwijs, ons doen vreezen, dat het gouvernement niet genegen schijnt, om het groote vraagstuk van het onderwijs te behandelen en daardoor eindelijk tot een besluit te geraken, beschouw ik het niet nutteloos hetzelfde te hervatten, op het punt waarin uwe billijke en volhardende opmerkingen hetzelfde bij het einde der laatste zitting gelaten hebben; en het is in hoedanigheid van huisvader, dat ik heden de vervulling der gedane beloften, en de erkenning der verkregene regten kom opeischen.

Zoolang onze waardige herders zelve de verdediging der bedragede kerk op zich namen, heb ik gemeend buiten dezen belangrijke strijd tusschen het belang der Katholijken en der universiteit, te moeten blijven, en mij daarvan uit eerbied onthouden. Bovendien was ik er trotsch op deze zoo groote stem van het fransch episcopaat te hooren, die zoo lang gezwezen had; op dezelfde wijze juichte ik de plechtige protestatiën, de zoofestige en zoo bisschoppelijke vertoogen zoo zeer toe, dat, in een woord al mijne aandacht daarop gevestigd was, en al mijne gedachten volkomen met de edele denk wijze onzer bisschoppen overeenstemden. Nu dal deze groote zaak van het Priesterschap, die zoo onafhankelijk gevallen, en op eene zoo waardige wijze verdedigd werd, bij de algemeene opinie gewanen is, die onafhankelijk in deze soort van zaken oordeelt, als men dezelve den tijd laat om zich te doen hooren, schijnt het, dat voor ons als huisvaders, voor ons als christenen en Franschen, onder eene constitutionele wet levende, een reeks van pligten begint, waarvan wij ons niet zullen kunnen vrijmaken, en voor welke nakoming ons het spoor door onze eerste herders is aangewezen.

Hetgeen zij voor deze familie van levieten gedaan hebben, waarvan zij de vaders zijn, die zij bijna tot God opgebracht hebben, die zij moeten opvoeden en in Gods wet onderwijzen, om hun eens de *veestelijke* bedieningen van dit heilig ministerie na te laten; ditzelfde moeten wij met denzelfden ijver voor onze ware kinderen, voor onze jonge families doen, die met eene wereldsche, dat wil zeggen, zedeloze en ongodsdienstige opvoeding bedreigd worden. Onze bisschoppen hadden het recht om de bescherming hunner bezwaren en hunner levendige eischen van vrijheid tot zooverre uit te doen strekken. Indien zij het geschikt geoordeeld hebben ten minste voor het grootste gedeelte om zich binnen den gestrengsten pligt hunner zending te houden; is het ongetwijfeld om ons in deze zoo christelijke worsteling te doen deelen en om ons aandeel in deze verdediging onzer dierbaarste belangen te bewaren. Zij weten, dat hun goddelijke meester de kleine kinderen tot zich riep; en zij hebben te veel werkzaamheid om diegenen voor hem te behouden, die zij hem door het doopsel hebben gegeven, dan dat wij in hun voorbeeld niet eene groote aanmoediging zouden zien en bijna eene stem hooren, die ons tot deze gedrongene reijs van gehovigen aanwies heeft geplaatst zijn, roept; en die strekken moet om eens de vorderingen der universiteit te verzwakken en bijna te vernietigen.

Het voegt mij niet hier een nieuw wetsontwerp op te geven, en nog minder om veranderingen te vragen in datgene, hetwelk bij de laatste zitting is aangeboden; want volgens mijne meening is de gedachte, die men bij derzelver opstelling gehad heeft niet christelijk genoeg, dat de wijziging van eenige artikelen hetzelfde aanneemelijk kan maken. Ik zal mij dus alleen bepalen met hier eenige algemeene opmerkingen te doen.

Onze bisschoppen eischen in al hunne brieven het algemeen recht, maar een afzincen recht dat binnen de grenzen der kerkelijke regtsmagt wordt uitgeoefend; daar zij niet begeren, dat de Universiteit zich aan de wetten van hunne Seminarieën zal onderwerpen, zoo willen zij hunne Seminarieën ook niet onder het jok

der Universiteit brengen. Zij verlangen alleen, dat men aan iedereen, volgens de constitutie van het ligchaam waartoe hij behoort, het regt late om te werken, in de sfeer waarin dit ligchaam geplaatst is.

Indien de Universiteit aan ieder geëgrueerde het regt toekent, om een gesticht voor onderwijs op te rigten (want ik tel hare regtbanken van onderzoek voor niets, vooral niet betrekkelijk hunne godsdienstwaarde of bekwaamheid, ik, die als bewoner der provincie zeer goed weet hoe een maire, een departementaal raadsheer, een magistraat van de tegenwoordige wetgeving zulks zouden inrichten) waarom zouden dan dezelfde magt aan iedereen priester weigeren in overeenstemming met zijnen bisschop, daar men, als men genen als *geëgrueerde der Universiteit* beschouwt, *deus een geëgrueerde der geestelijkheid* is? —

En hetgeen wij hier voor den Katholijken Priester eischen, vragen wij insgelijks voor den Leraar der protestanten, op dezelfde voorwaarden, in een woord voor de wettige geestelijkheid van alle christelijke gemeenten.

Dit is het eenige middel om het algemeen regt te verstaan en toe te passen.

De godsdienst vormt in een geestelijk opzigt een staat in den staat; en indien er volstrekt eene opheffing van deze nuttelooze discussie van de kerk in den staat, of van den staat in de kerk noodig ware, zou ik opregt zeggen dat de kerk, met de onveranderlijkheid van hare leer en zelfs van haren vorm, niet in den staat zou kunnen zijn, daar dezelve voortdurende veranderlijkheid te aantrekkelijk geworden is; maar dat de staat, die in de leerstellingen der kerk al het goede wat hij bezit genomen heeft zoowel met betrekking der instellingen, als der wetten en der zeden, er bij winnen zou, zoo hij in de kerk ware, om er zich van haren zucht tot orde, die haar zoo uitmuntend onderscheidt, en die levenskracht, welke zij nog mededeelt des te beter te doordringen.

Voor het overige, behoud ik mij voor, om later en meer van nabij dit vraagstuk der afscheiding van de kerk en van den staat te onderzoeken, welke op dit oogenblik het ernstig gezond verstand in een naburige stukje lands in beweging brengt, en dat niet zonder godsdienstig en zelfs verstandig belang is.

Onder de tegenstrijdigheden der tegenwoordige magt is er eene die mij dikwijls heeft getroffen, en die ik meen hier te moeten aanduiden. Dat er een onvoorzien geslacht opkome; dat het volk oproer zich van verre vertoone, zelfs zonder uittebarsten; dat een Koning moordende kogel een geheel feest kome storen, en eene koninklijke familie bedroeven en ziedaar de magt die zich in de kerk aan den eenen kant met de *Miserere* en aan den anderen met het *Te Deum* binnen dringt, en eindelijk dezelve verlaat uit alle magt schreeuwende, dat het tegenwoordige geslacht versterkt, dat men deze gevolgen der volksbewegingen aan het gemis van godsdienstgevoelen moet toeschrijven; dat het eene dringende noodzakelijkheid is het volk te moraliseren, en dat het eindelijk voegzaam zou zijn, dat ten dien einde de hooge ambtenaren zich op de vier groote feesten naar de kerken begeven.

En des aangaande zendt men dan koeriers in de Provinciën, men noodigt de bisschoppen ter tafel, men geeft 200 franken om eene oude kerk op te sieren, men is eindelijk met eenen zoo goeden geest bezielde, dat men den schijn aanneemt om een paleis voor den aartsbisschop van Parijs te willen bouwen . . . vermits het niet op dezelve oude plaats zij.

Tot daartoe is het wel: God maakt gebruik van al deze vrees, van al deze wanhoop, misschien van deze bekentenissen: en wat mij aangaat, ik reken op de magt van deze goddelooze vertooningen, die hoe zeldzaam zij ook zijn, ten minste bewijzen, dat de staat de constitutionele godverzaking niet aanneemt, die men hem heeft willen opleggen. Alleen wenschte ik maar, dat eens op dezen weg begonnen, men daarvan zoo niet loffaal dan toch ten minste logisch op denzelfden zou hewandelen; want de logica is nog eene soort van loffaaliteit, namelijk die van het verstand.

Men wil inderdaad, of men wil in het geheel niet, eene godsdienstige aandrif in de bevolkingen van ons Frankrijk indrukken; indien men het opregt wil, indien men erkent dat er geen waarborg tegen de wanorde bestaat, dan in het gevoel van Godsdienst; dewijl dit gevoel noodwendig moet behartigd worden, zoo men het wil verspreiden, en om behartigd te worden noodzakelijk in jonge harten moet worden gezaaid, opdat er het zaad gemakkelijker wortel schiet, zoo eischt de logica dat men niet opzettelijk, en met eene voortdurende vijandelijkheid die zuivere handen, die gewij-

handen sluite en boeije, welke alleen dat zaad kunnen uitwerpen om er vruchten van te zamelen.

Die het einde wil, moet ook de middelen willen. Gij verwondert u dat de jonge lieden, welke in uwe collegie's zijn opgevoed, in de maatschappij die onrust, die afgunst en al die kwade driften aanbrengegen, wier zaad zich op uwe kussens heeft ontwikkeld; en gij beschuldigt hen niet zonder onregtvaardigheid, van die moeilijkheden, welke zij u opwerpen en van die vertwijfelingen, welke zij u veroorzaken.

Wel. Goede Hemel! die jonge lieden hebben de logica der daadzaken, en deze is de onverbiddelijkste van allen; zij hebben juist zoo veel godsdienst als gij hun gegeven hebt, en het aandeel van de godsdienst is zeer schraal in de collegies: want het is niet voldoende dat een aalmoezener zijne onderrichting in de kapel geeft, gelijk de andere professoren hunne les in de leerzalen geven; een professor voor de catechismus, is niet voldoende om aan de jonge geesten, welke door hunne jeugd onoplettend zijn, die vaste beginselen van godsvrucht in te boezemen, welke de driften der kindheid overheerscht, en niet zelden zeggierend die van gevorderden ouderdom bestrijdt. Het godsdienstig gevoel moet door alle porren, in al die zielen indringen, het moet door geheel het onderwijs, dat hun gegeven wordt, in de redevoeringen, in de voorbeelden hunner Professors en meesters zweven; het moet in een woord geheel den atmosfeer, waarin zij zich bewegen verlevendigen, het overige is slechts oppervakkig, dat de minste aanraking met de wereld wegvoert.

Gij hebt in al uwe wetten, in al uwe handelingen gezegd, dat zij de bisschoppen of ten minste de geestelijkheid moeten wantrouwen, wier *geest van overheersching* gevaarlijk voor den staat was; hunne professoren hebben hun bij iedere gelegenheid verhaald, dat het met de waardigheid van den mensch streed, zich bijgeloovig te vertoonen, en al die andere schoone zaken meer, welker seijn de ligtgeloovige jeugd met welgevallen heeft ingezogen. Gij hebt hen onophoudelijk gewaarschuwd tegen die teedere voorkomendheid der kerk, wier zorg er zich voortdurend op toelegt om hen in haren moederlijken schoot te lokken; en gij wilt na dit alles, dat deze jeugd, welke onder alle andere opzichten wereldsch is, zich christelijk vertoone met betrekking tot de kerk. Christelijk! maar hoe? moeten zij dit zijn gelijk de bisschoppen, waaryn gij in hunne oogen intriganten of ten minste kerdachte personen gemaakt hebt! Of gelijk onze priesters, die gij voor ignorantien uitmaakt, want zij zijn niet geëgrueerd? . . . Is het mogelijk?

Neen, de jeugd zal christelijk zijn gelijk uwe professoren, gelijk die mannen, welke hunne oogen op de hoogste sporten der universiteits-hierarchie zullen ontmoet hebben, naar de wijze van zekere heeren, . . . ik wil niemand noemen want de naamlijst zou te lang zijn.

Verdubbel na dit alles uwe municipale garde; sluit Parijs binnen eene kring van bastille's, houdt uwen Koning, den Koning der Franschen, den grootsten uitdeeler van vrijheid, als gevangen, achter eene drieduidige rij van schildwachten en politie beambten, rigt uwe kanonnen aan alle barrières; maar houdt op u te beklagen over den woelgeest eener jeugd, welke noodwendig bij gebrek van den vrede des Heeren, den tuimelgeest der wereld behoeft.

Voor ons, vaders der huisgezinnen, meer dan iemand belang hebbende bij de christelijke toekomst onzer kinderen, wij moeten dringend en voortdurend onze klagten bij die der bisschoppen voegen, want het is hier dezelfde zaak. Indien er geene christenen meer waren, waartoe zouden dan de Priesters dienen, en indien er geene Priesters waren, hoe zouden dan de christenen hunne zaligheid bewerken kunnen. Wat het Priesterschap aangaat, raakt ons even zeer. Laten wij dan gemeene zaak maken, en vragen wij voor de jeugd in het algemeen eene opvoeding, welke den gevorderden ouderdom kan verzekeren.

Ik vraag geene volkomen vrijheid van onderwijs, hoewel het charter er mij toe geregtigt. Tegenstrijdig met de opinie van eenige mijner vrienden, ken ik der regering de bevoegdheid, ik zal zelf zeggen den pligt toe, om het onderwijs te bewaken, en waarborgen van zedelijkheid en bekwaamheid te vragen voor al degenen, die zich aanbieden om deze gewigtige bediening uit te oefenen; maar alleen in de burgerlijke kring en buiten de godsdienstige waar hij niet het minste regt heeft zich in te dringen.

Het Priesterschap draagt in alle christelijke gezindheden, eene presomptie van bekwaamheid en zedelijkheid met zich, welke meer waarde heeft, dan de examens der universiteit kunnen geven, en welke nie-

mand onzer het regt heeft te miskennen. En in een gouvernement, waar de vrijheid van geweten openlijk is gehuldigd, kan geen vader des huisgezins genoodsaakt worden, zijne kinderen aan de gevolgen van een onderwijs toe te vertrouwen, hetwelk zijn godsdienstig geweten hem ten regte of onregte als noodlottig beschouwen doet.

Ik vraag dus voor alles, dat men een *BEGINSEL* vaststelt, dat ieder bedienaar van eene christelijke gezindheid in vereeniging staande met zijne overigheid zal gelijk gesteld worden in de regten en prerogatieven, welke de geëgrueerden bezitten, en dat het dezen zoowel als genen vrij zal staan eigene scholen op te rigten; aan de bedienaars van de christelijke gezindheden met de goedkeuring hunner overheid; aan den vader des huisgezins met de goedkeuring der universiteit.

En ik vraag deze dubbele autorisatie opdat niet laag winstbejag met hare bedroevende en vernielende mededinging, een *goed koop* onderwijs aanbiede, zoo als zij het in alle betrekkingen, die zij exploiteert voorstelt, zoo als zij het nu reeds wel te veel gemak in het onderwijs uitoeft.

Het zou gemakkelijk vallen, uit de beginselen die ik daar gesteld heb, gevolgtrekkingen afteleiden, welke eene goede rigting aan het openbaar onderwijs zouden geven. Men zou desniettemin, door voorzigtige maatregelen, de voorwaarden moeten regelen, welke de jonge Seminaristen die voor het Priesterschap terugdeinzen, zouden moeten vervullen om tot het baccalaureaat te worden toegelaten; men zou nog het aantal der scholen welke men toeliet moeten rekenen naar de behoeften der bevolking; maar al deze bijzonderheden behoorden onderworpen te worden aan eene voorbereidende commissie, die uit hooge bedienaren der Universiteit en uitmuntende leden der christelijke gezindheden was te zamengesteld.

Maar om onder dit opzigt gelukkige resultaten te verwachten, behoorden diegenen, welke aan het hoofd van het gouvernement staan, eenen goeden wil te bezitten, welke in het geweten rust, om krachtig, en vertrouwen bezit om magtig te kunnen zijn; maar ongelukkig, het fortuin zelfs dier menschen, getuigt van hunnen kant eene buigzaamheid van wil, eene onverschilligheid van godsdienstbeginsel, welke alle vertrouwen, dat hunne talenten zouden kunnen inboezemen, vernietigen. Dit is een ophef betwisk misschien het gevolg is van de beroeringen onzer eeuw; en ik erken, dat men zekere vastheid van Karakter, eene zekere verhevenheid van geest, welke ten alle tijde zeldzaam is, behoeft, om door al de stormen van deze eeuw, die vastheid van ontwerpen, die zekerheid van beslissingen, eindelijk die zuiverheid van intentie te bewaren, welke alleen een werk van dusdanigen aard ten goeden kunnen leiden. Ik duid het dus onze regering niet ten kwade, dat zij zijn, wat zij zijn; maar ik beklag hen, ik beklag bijzonder het land, dat zij bestieren, dat droevige en schoone Frankrijk, die edele oudste dochter der Kerk, die, zoolang zij niet bestierd zal worden, door mannen, die de leerstellingen en dengden belijden en bewerkstelligen, welke zij zelf belijdt en bewerkstelligt, altijd hare Sympathie zal weigeren en haar niet zal verleenen, dan hare christelijke onderwerping . . . welke zoo als onze regeerders beter dan iemand weten, bij sommige voorkomende gelegenheden, zeer weinig voldoende is.

Ik heb de eer te zijn,
Baron A. GUIRAUD.

Al l e r l e i .

Eene Vraag.

De tijdgenoot gebruikt soms uitdrukkingen welker beteekenis wij niet altijd goed vatten kunnen. Zoo zagen wij denzelfden dezer dagen van *grondwettigheid in NEDERLANDSCHEN ZIN*, van *vrijzinnigheid in HOLLANDSCHEN ZIN* gewagen. Zou de tijdgenoot ons het plezier willen doen, te verhalen, wat hij door dien *Nederlandschen* en *Hollandschen* zin verstaat? Moet dit bijgeval ook beteekenen grondwettigheid, en vrijzinnigheid in *Protestantschen* zin? — Zoo ja? Dan gelieve hij ons te vermelden wat in een land als het onze, waar bij eene grondwet en gelijke vrijheid Protestanten en Katholijken evenveel regt bezitten, *Protestantsche* grondwettigheid en *Protestantsche* vrijzinnigheid moeten te beduiden hebben.

ADVERTENTIEN.

Mijne Geliefde Echtgenote E. C. VAN ROOS-MALEN, beviel heden zeer voorspoedig van eene Welgeschapene **DOCHTER**, G. SCHOUTEN, Med. Doct.

Wychen, den 23 Maart 1842.

Heden overleed alhier, na reeds vroegtijdig van de H. H. Sacramenten der stervenden voorzien te zijn, geheel gelaten, onze veel geliefde Vader en behuwd Vader **LAMBERTUS TEN BRINK**, in den ouderdom van 81 jaren.

Uit aller naam,
H. TEN BRINK,
R. C. P. en Kappelaan.

Amersfoort, den 20 Maart 1842.

Bij de Boekhandelaars **H. PALIER en ZONN** te 's Hertogenbosch, is van de Pers gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

- 1°. **ALMANAK** voor de Provincie Noord-Brabant 1842. f 1.25.
- 2°. **WETTEN OP DE REGTEN** van Registratie, Overschrijving, Zegel en Successie in het Koninkrijk der Nederlanden. f 0.75
- 3°. **FRENI**, Beknopte handleiding om door de vier eerste regels der Rekenkunst, Vaanwerk van allerlei gedaante in onderscheidene Fabrieken in gebruik, nauwkeurig te roeijen met Tafels en Platen. (2de Druk) f 1.50.

Ook wordt door hen met goed Succes gedebiteerd, zoo dat er slechts weinige exemplaren meer voorhanden zijn van

- 4°. **LUTHERITZ** de Geneesheer, als waarschuwend Vriend en Raadgever in alle ziekten uit het Hoogduitsch vertaald door **Hansins**. f 1.80

Vijfde Veiling

van

DOMEIN GOEDEREN.

AGENTSCHAP VAN HET DOMEIN TE EINDHOVEN.

Op Maandag den 4 April 1842 en volgende dagen, telkens des voormiddags om 9 ure, zal ten huize van **DE GROOT**, in de Gulde Kopp te **Kindhoren**, ten overstaan van den aldaar residenten Notaris **W. HUISMAN**, worden overgegaan tot de openbare veiling bij op- en afslag van **DOMINIALE LANDELIJEN, TIENDEN, ERFPACHTEN, RENTEN, CIJNSEN**, enz.

Alles breeder vermeld bij aanplak-bijetten en Catalogussen, zijnde wijders ten kantore van den Agent van het Domein met het beheer der Goederen belast, ter inzage voor gegadigden geponeerd stalen houdende omschrijving der prestatien waaruit elken kavel is te zamen gesteld.

Bekantmachung

für

AUGENKRANKHEIT.

Der Dr. Medicin **ELVENICH**, hat sich vor einen Jahre in dem Schön und überaus gesund gelegenen holländischen Flecken Vaels (3 stunde von Aachen und 4 1/2 von Maastricht) als **AUGEN-ARZT** niedergelassen und daselbst die Einrichtungen getroffen, das die Augen-kranke für Kort und Zweckmäßiges Logie täglich zahlen: 36, 48, 57, 68, 88, 120 cents. Arme mit einem gültigen Zeugnisse ihres Bürgermeisters versehen, werden unentgeltlich operirt und behandelt. Im Haufe des Arztes selbst ist die Einrichtung für 16 Kranke gemacht

J. N. COOLEN, Verkoopmeester te 's Bosch, zal op Donderdag den 7. April en volgende dagen, des namiddags ten 2 ure, ten huize van de Weduwe **VAN GNABEEK**, op de Smalle Haven te 's Bosch, door Kwitering van **Affaire**, laten Verkoopen:

Op Donderdag, Alle de **GEREEDSCHAPPEN**, behoorende tot eenen volledigen **KOPERSLAGERS WINKEL**, alsmede eene partij **NIEUW GEMAAKT KOPERWERK** en **oud koper**, eene partij **KAGCHELS**, **OUDE KOPER**, en **IJZER**, Verders op Vrijdag, Eenige **MEUBILAIER GOEDEREN**, bestaande in **KABINETSMASTEN, STOELLEN, TAFELS, REDDEGOD, SPIEGELS, SCHILDERLIJEN, GLAS en AARDEWERK** en verdere **MEUBELER GOEDEREN**, dewelke daags te vooren van 's morgens 10 tot 12 en van 's namiddags 5 tot 4 ure te zien zijn.

Berigt

aan den

Katholijken Boekhandel.

Een Kandidaat in de **PHILOSOPHYE** en **LETTEREN**, ervaren in de **HOLLANDSCHE, FRANSCHS, DUITSCHE, ITALIAANSCHS, GRIEKSCHE, LATIJNSCHS** en andere **TALLEN**, biedt zijne diensten aan tot het leveren van **VERTALINGEN** in of uit genoemde Talen. Zich gedurende vier jaren onafgebroken met Theologisch werk hebbende bezig gehouden is het hem wenschelijkst met soortgelijke arbeid te worden belast. Nadere inlichting ontvangt men op franco-aanvraag onder lett. P. S. bij den Boekhandelaar **J. R. VAN ROSSUM** achter het Stadhuis te **Utrecht**.

Welbekend is, dat de Boekhandelaar **W. J. van der Maas** te **Utrecht**, een fraai **ALTAAR**, hoog 9 ellen en breed 3 ellen, benevens de fraaije **SCHILDERIJ** hierbij behoorende en door een voornaam man geschilderd, voorstellende Christus aan het Kruis tusschen twee Moordenaren enz., alsmede eene groote menigte welingerigte **KERKBANKEN**. Nadere informatie hieromtrent te bekomen bij den Boekdrucker en Stads-Courantier **A. VAN DER MAST**, te **Gorinchem**, Brieven franco.

De Notarissen **MOLHUYSEN** te **Vught** en **JOH. DE BERGH** te 's Hertogenbosch, hebben voor **JOH. CORN. VAN DEVEN**, te **Vught**, en zijne Kinderen, provisioneel Verkocht:

Onder **VUGHT**.

1e en 2e Koop in **Massa**. Eene **HUIZINGE** met verschiedene **WONINGEN** en verdere **GETIMMERTEN**, genaamd **het Harrière-huis**, met omtrent 53 Roeden **LAND**, aan de Straatweg op **Helvoirt**, bij Tol no. 8; met de slagen voor f 1,400.00.

3e Koop. Een Perceeltje **BOUWLAND**, neven het vorige Perceel; voor f 125.00.

4e Koop. Twee **WONINGEN** met aangelegen **BOUWLAND**, neven de vorige Koop; voor f 60.00.

5e Koop. Een perceel **BOUWLAND**, neven de vorige Koop; voor f 165.00.

6e Koop. Vijf **WONINGEN, ERVEN** en **BOUWLAND**, aan de Straatweg nabij **Helvoirt**; voor f 600.00.

Onder **HELVOIRT**.

7e Koop. Drie Perceelen **BOUW- en GROESLAND** met **HOUTWAS**, genaamd **Molenland**; voor f 145.00.

8e Koop. Vier Perceelen dito, genaamd **Dreef-akker**; voor f 180.00.

9e Koop. Drie Perceelen dito, genaamd **het Voorland**; voor f 125.00.

10e Koop. Een nieuw gebouwd **HUIS** met **RISTAL** en **SCHUUR**, **STAL** en aangelegen **LAND**, aan de Straatweg; voor f 325.00.

Onder **HAREN**.

11e Koop. Twee **WONINGEN** met aangelegen **LAND**, in de Gijzel; voor f 300.00.

12e Koop. Een Perceel **BOUWLAND**, genaamd **Huisakker**, aldaar, voor f 155.00.

13e Koop. Een Perceel **BOUWLAND** en **GROES** met **HOUTWAS**, aldaar, genaamd **de Geer**, voor f 300.00.

Onder **VUGHT**.

14e, 15e, 16e en 17e Koop in **Massa**. Een **HUIS**, alsmede nog 13 **WONINGEN** en aangelegen **BOUWLAND**, groot te zamen ruim 1 1/2 hender, in de Vlierd, en gezamenlijk verhuurd voor f 354.00 jaarlijks, voor f 1,925.00.

18e Koop. Een **STAL** en **ERF**, groot 12 R., 65 E., in de Vlasmeer, voor f 160.00.

19e Koop. Een Perceel **WELAND**, aldaar, groot 35 R., 30 E. voor f 300.00.

Alles bij gedrukte Bijetten in het breede omschreven.

Zullende de finale verkoopings plaats hebben, op Maandag den 11 April 1842, (en niet op den 4 April, zoo als abusievelijk op de Bijetten en in vorige Annonces staat vermeld), des morgens ten tien ure, te **Vught**, in de Huizinge in den eersten Koop omschreven, bewoond bij de Verkooper **VAN DEVEN**, voornoemd.

Nadere ondersigtling te bekomen ten Kantore van de voornoemde Notarissen, en tot het doen van verhoogingen, vervoege men zich ten Kantore van den Notaris **MOLHUYSEN**, te **Vught**.

ROUW

Om dadelijk te aanvaarden een **BUITENVEB-BLIJF**, in het aangenaamste der Gemeente **Vught**, genaamd **Paalburg**, te bevragen bij den Eigenaar **JOH. A. NUYTS** te 's Bosch. Brieven franco.

De zoogenaamde **PAASCH-JAARMARKT**, te **Oirschot**, invallende op den 5 April, en deze een Feestdag zijnde, zal dezelve gehouden worden, op Dingsdag den 12. April.

De Notaris **JOH. DE BERGH**, te 's Hertogenbosch, zal aldaar op de Smalle Haven bij de Aschschuur, Op Vrijdag den 1. April 1842, des morgens ten 9 ure verkoopen: eene zeer schoone partij **TIMMERHOUT**, bestaande in allerlei **DEBBEN, WIDDEN, LATTEN, EIKEN PLATEN, WAGEN-SCHOT**, enz. enz.

De Notaris **JOH. DE BERGH**, te 's Hertogenbosch, heeft voor zijne respectieve principalen, in het openbaar, provisioneel Verkocht:

Onder **EMPEL**.

1e Koop. Een **HUIS** met **ERF** en **BOUWLAND**, op het Slot, Sectie B, 520 en 521, groot 50 Roeden, met de slagen voor f 25 00.

2e Koop. Een perceel **HOILAND**, genaamd **De mskullew**, B, 519, groot 21 R., 70 E., voor f 70—

3e Koop. Een perceel **HOILAND**, in de Lage Husten, B, 316, groot 21 R., voor f 20—

4e Koop. Een perceel **BOUWLAND**, in den Horsik, B, 412, groot 42 R., 10 E., voor f 230—

5e Koop. Een Perceel **HOILAND**, genaamd **de Pridelen**, B, 503, groot 72 R., 20 E. voor f 460—

De vier laatste Koopen vrij van Dijk.

Voorts nog:

Onder **EMPEL**.

1e Koop. Een extra schoone perceel **HOILAND**, genaamd **Heerseheerskamp**, gelegen in de Polder, groot 2 B., 94 R., 40 E., Sectie A, No. 56, voor f 3250-00—

2e Koop. Een extra schoone perceel **HOILAND**, genaamd **Luijerskamp**, gelegen in de Polder, groot 1 B., 78 R., 10 E., Sectie A, No. 91, voor f 770—

Beide vrij van Dijk.

Onder **NISTELRODE**.

3e Koop. Een **ROGGENPACHT** van ruim 3 Mudden, 3 Schepels, verschuld door de Kinderen **DIERK VAN DER LINDEN** op Vorstenbosch, voor f 250—

Binnen **SHERTOGENBOSCH**.

4e Koop. Een **HUIS** en **ERF**, in de Gastelstraat tegen over de Gereformeerde kerk, voor f 515—

5e Koop. Een **HUIS**, gekwoteerd C, 42, in een Straatje genaamd **achteer het Vuurstaal** voor f 240—

6e Koop. Een **HUIS**, gekwoteerd C, 13, in de Korte Waterstraat, voor f 325—

7e Koop. Een **HUIS**, gekwoteerd C, 12, neven de vorige Koop voor f 325—

De twee laatste Koopen in **Massa** voor f 825—

Alles bij twee verschillende Bijetten in het breede omschreven, zullende de finale Verkoopings plaats hebben, op Maandag den 4. April 1842, des avonds ten 6 ure, in het **Eindhovensche Koffijhuis**, staande in de **Hinthamerstraat** te 's Hertogenbosch, bewoond door **M. LANDREB**.

MARKT-BERIGT.

EINDHOVEN, den 29 Maart 1842.

De prijzen der graan zijn heden alhier geweest.

Rogge	f 5.60.
Boekweit.	- 5.40.
Flaver.	- 2.60.
Het Ned. pond Boter.	- 0.62.
De 4 — — — roggebrood.	- 0.33.

BUITENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

De Belgische guldens van den 29 Maart 1842. De 21 pCt 53 de 5 pCt 102 de 4 pCt 93 de 3 pCt 74 de 4 pCt niet gem. Ard. 21 Rome 1832 103.

Ter drukkerij van **D. A. A. DE ROOY**, te 's Bosch.